

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-62

15 HAZİRAN ULUSLARARASI YAŞLILARA YÖNELİK İSTİSMARI ÖNLEME KONUSUNDAKİ FARKINDALIK GÜNÜ

Yaşlılık insanların, takvim yaşının ilerlemesiyle birlikte, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutlar kazanan ve zaman içerisinde kişinin değişen çevreye uyum sağlama çabası içerisinde olduğu bir dönemdir. Yaşlı nüfusun giderek artması, yaşlılıkla ilgili sorunları da gündeme getirmektedir. Kronolojik açıdan yaşlılık sınırı Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 65, Birleşmiş Milletler tarafından ise 60 olarak kabul edilir.¹ Ancak, yaşlılığın sadece kronolojik açıdan ele alınmadığı da bilinmelidir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün tahminlerine göre; 2000 ile 2050 yılları arasında, dünyada 60 yaş ve üzeri nüfusun yaklaşık 605 milyondan, iki milyara yükseleceği öngörülmektedir. Bu değişimin çoğunlukla da gelişmekte olan ülkelerde gerçekleşeceği düşünülmektedir.²

Yaşlanma sürecinde bireyler; toplumda sosyal, ekonomik, kültürel alanlardan dışlanma, sağlık hizmetlerinden yararlanmama, bağımsız bir yaşam sürdürmede zorlanma gibi durumlarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Bu durum, özellikle yaşlılık için hazır olmayan gelişmekte olan ülkelerde daha da önemli bir sorun haline gelmektedir.³

Yaşlılık döneminde farklı sağlık sorunları görülmektedir. Ancak, halk sağlığı açısından önlenabilir risklerle mücadele etmek bir gerekliliktir. Günümüzde adı geçen önlenabilir risk faktörleri düşme ve yaralanma, bulaşıcı olmayan hastalıkların gelişiminde rol oynayan tütün kullanımı, beslenme sorunları, bedensel etkinlik yapmama gibi davranışsal riskler, yoksulluk, sosyal yalnızlık, ruh sağlığı bozuklukları, yaşlıların ihmal ve istismar edilmesi olarak kabul edilmektedir.³

Yaşlıların psiko-sosyal sorunlarından biri olan istismar; güven beklentisi olan bir ilişkide, yaşlıya zarar veren, sıkıntıya neden olan davranış(lar) şeklinde tanımlanmaktadır. Yaşlı istismarı; fiziksel, psikolojik ya da duygusal, cinsel, ekonomik istismar ve ihmal gibi çeşitli biçimler olabilir. Yaşlı istismarı genellikle küresel düzeyde, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaygın bir sorundur. İstismar sıklığının gelişmiş ülkelerde %1 ile %10 arasında olduğu tahmin edilmektedir.⁴

“15 Haziran Dünya Yaşlı İstismarını Farkındalık Günü (World Elder Abuse Awareness Day)” Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 2011 yılında, yaşlılara uygulanan istismarın önlenmesi konusunda toplumda duyarlılık geliştirmek amacıyla kabul edilmiştir.⁵ Bu yıl vurgu, şimdiye dek ihmal edilmiş bir grup olan yaşlı kadınlara yönelik istismar ve şiddetin önlenmesine yapılmıştır (*Falling Between the Cracks: Abuse and Violence against Older Women Marking World Elder Abuse Awareness Day–10 years on*).⁵

Halk sağlığı yaklaşımı gereği; önleme/korunma, erken tanı ve tedavi, rehabilitasyon hizmetleri eş güdümlü olarak sürdürülmelidir ve kanıta dayalı bilimsel çalışmaların üretilmesi son derece önemlidir.⁶ Korunmaya yönelik; risklerle mücadele edilmesi, istismarı yaratan koşulların iyileştirilmesi gereklidir. Erken tanı ve tedavi amaçlı; farkındalık çalışmalarının yapılması, sağlık çalışanlarına yönelik, konu ile ilgili bilgi düzeylerinin artırılması son derece önemlidir.⁷

¹ [Internet] <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/> Erişim: 23.06.2015.

² [Internet] <http://www.who.int/ageing/about/facts/en/> Erişim: 23.06.2015.

³ [Internet] Strengthening Older People's Rights. Towards a UN Convention, HelpAge International, <http://social.un.org/ageing-working-> Erişim: 23.06.2015.

⁴ [Internet] <http://www.un.org/en/events/elderabuse/background.shtml> Erişim: 23.06.2015.

⁵ [Internet] <http://undesadspd.org/Home/tabid/40/news/534/Default.aspx> Erişim: 23.06.2015.

⁶ European report on preventing elder maltreatment . WHO publications 2011: 1,31,44. March 16, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0010/144676/e95110.pdf. Erişim: 23.06.2015.

⁷ [Internet] <https://www.un.org/en/events/elderabuse/>. Erişim: 23.06.2015.